

Høringsnotat – «Kirkevalg - overordnet problemstilling».

1. Innledning

En overordnet hensikt med gjennomgang av – Kirkelig demokrati og valgordninger, er slik jeg har forstått det, blant annet å gjøre endringer som møter de utfordringer det kirkelige demokratiet står overfor nå når kirken er skilt fra stat og blitt et eget rettssubjekt. Overordnede utfordringer knyttet til *valgdeltakelse, utfordringer med å få tilstrekkelig antall kandidater til menighetsrådsvalgene, og utfordringer med å øke antall unge i de kirkelige organer.* Slik jeg har skjønnet det, har dette vært et viktig bakteppe for utredningen, og nå også for vår høringsuttalelse.

Utgangspunkt for høringen er at Den norske kirke ønskes å være en demokratisk styrt kirke, der alle som sitter i råd, er valgt av kirkemedlemmene, og at alle stemmer teller like mye. I hovedtrekk tenkes det at ved direkte valg styrkes muligheten for enkeltmedlemmers innflytelse, og ved indirekte valg styrke «minoritets» nødvendige representasjon, slik at «flertalls tyranni» unngås. Denne vekting, og balanse, ser vi er forsøkt møtt i høringsnotatet. Spørsmålet er hvordan dette gjøres best, og hvem som til enhver tid kan ansees som minoritet i kirken og samfunnet?

Det er ikke enkelt å spå utfall av foreslåtte endringer. Mer eller mindre valgdeltakelse, vanskeligere eller enklere å få kandidater til å stille, eller motiverer endringene til at unge velger å ta del eller ikke? Selv om vi ikke kan se inn i fremtiden, har jeg gjort opp noen meninger om hvilke fordeler og ulemper de ulike løsninger kan tenkes å ha. Men før jeg starter på dette arbeide, ser jeg det viktig å kort gjøre rede for hvilket politisk syn, som ligger til grunn for denne høringsuttalelse og som jeg anser som vesentlig for hva jeg kommer frem til i min argumentasjon.

«En vid definisjon av politikk innebærer at politikk er alle sosiale forhold som innebærer makt, styre og autoritet, mens en snever definisjon sier at politikk er offentlig beslutningsaktivitet og de rammene som leder individers og gruppers handlinger fram til offentlige vedtak. I den snevre definisjonen avgrenses politikk til det som foregår gjennom de politiske institusjonene, som valg, lovgivning, pressgruppevirksomhet, regjeringsdannelser og statsstyre, mens den vide definisjonen også ser politikk i det som foregår innen private organisasjoner, nabolag, smågrupper, familier og parforhold, i den grad det har med makt, styre og autoritet å gjøre.» (<https://jusleksikon.no/wiki/Politikk>)

I dette høringsnotat legger jeg til grunn en vid forståelse av politikk. Det vil si at jeg ser politikk også i det som foregår innen private organisasjoner, nabolag, smågrupper, familier og parforhold, i den grad det har med autoritet, makt og styring å gjøre. Altså en politikk er en aktiv deltagende autoritet, i gruppe- og samfunn. I den forståelsen ser jeg at, selv om ikke kirken primært har drevet partipolitikk før, er dens tilstedeværelse i samfunnet allerede høyst politisk gjennom autoritet og regulering. Å snakke sant og godt om denne politiske tilstedeværelse, kan fremme en utviklende åndsfrihet, som utvider forståelsen av oss selv i relasjon til Gud, kirke og hverandre. Videre tenker jeg at en respektfull uenighetskultur gir oss større evne til å bygge bro mellom ulike fraksjoner og grupper, siden vi ikke kjenner oss truet av andres tros uttrykk og teologi, og sanksjonerer deretter. Vi har mulighet for å uttrykke vår tro og tvil, uten å stå i fare for å bli støtt ut av kirke- og menighetsfelleskap. Å organisere kirken på en måte som lar evangeliet komme til uttrykk i praksis, nestekjærlighet, forstått som kjærlighet gitt som gave til alle. Åndsfrihet, hvor uenighet kan eksistere, bidrar en til å tydeliggjøre tros- og teologiske uenighet, på en slik måte at det gir oss mulighet for teologisk utforskning. Det vil en kunne tenke seg øker engasjement, oversikt, valgdeltakelse og tilstedeværelse i samfunnsutviklingen.

2. Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøte

Kirkerådet anbefaler modell B som utgangspunkt for valg i bispedømmeråd og kirkemøte. Modell B, stimulerer til utarbeidelse av selvstendige lister som antas å gi velgerne klarere alternativer å velge mellom. Kirkerådet anser det som viktig, ut fra et velgerperspektiv å unngå asymmetriske lister. Lister som består av parter som har svært forskjellig kapasitet for innflytelse, eks. på grunn av sin personlige overbevisning og tro. Forutsatt at det stilles minst to lister gir denne løsningen en mer oversiktlig løsning, som flesteparten av velgerne allerede kjenner. Det er lagt inn en nominasjonsordning i modellen, slik at det skal kunne gjennomføres et valg om det ikke har kommet inn selvstendige listeforslag ved tidsfrist. Er det kun en godkjent liste som er kommet inn ved tidsfrist, vil denne danne grunnlag for valg. En slik situasjon vil i mindre grad ivareta mindretallsrepresentasjon og reelle valgmuligheter, men er å foretrekke siden Modell B er enklere og mer gjennomførbar ordning.

Forslag til høringsvar:

a. Hvilken modell ønsker du/dere? (A/B/Ingen av dem/Ingen mening)

Jeg stiller meg bak Kirkerådets anbefalte Modell B.

b. Har du/dere merknader til spørsmålet om modellvalg?

Som jeg innledningsvis gjorde rede for, legger jeg til grunn en vid definisjon av politikk, det vil si at jeg anser kirken å være politisk i sin karakter, siden den har både autoritet, makt og innflytelse, selv om den inntil nylig ikke har vært partipolitisk. Grunnlaget for beslutningsprosesser, antas å bli tydeligere gjennom økt bevissthet om grunnlaget i prosessene. For å få et vitalt kirkedemokrati med stort engasjement og deltakelse, anser vi det som viktig å gjøre organisatoriske endringer som møter den virkelighet vi befinner oss i, i dag. Utviklingen av partipolitikk kan tenkes å være en reaksjon på nettopp asymmetriske lister, hvor det for noen har vært vanskelig å fremholde tro - og teologisk ståsted, som bryter med majortitens tro - og teologisk ståsted. En debatt innenfor dette område kan lett behandle «avvikende» tro, som kjettersk. Særlig er småsamfunn med lange tradisjoner for hvem som er «kristen» og ikke, sårbare for at det bli i A og B lag i kirke og menighet. Ofte følger dette slekter, noe som får stor innflytelse på oppvoksende generasjoners mulighet for å se seg som fullverdig medlem av kirke og menighet. Selv om en er medlem, er en ikke det helt på ordentlig. Å fremme en respektfull uenighetskultur, hvor det å vokse inn i kirkene og i kristen tro, sammen, kan være et skritt i retning av en relevant og tilstedeværende kirke med et levende samfunnsansvar overfor alle. Hvordan møter vi dagens endringer? Til nå har vi antatt at kirkeordningen er bygget på konsensus. I teorien kan vi mene det, men i praksis tror jeg bildet er langt mer sammensatt enn som så. Falsk konsensus forekommer når eks. medlemmer ikke har tilgang til viktige informasjon og fakta, og i tilfeller der det er lokale asymmetriske maktforhold. Kirken har en stor lokal medlemsmasse som ikke er synlig i beslutningsprosesser, disse blir ofte ikke involvert og ei heller informert godt nok om retningsvalg og alternativer. Alternativer kan bli tydeligere gjennom en «partiprofil». Det er i kirkens interesse å fremme en opplyst medlemsmasse, som på best mulig grunnlag bidrar til et levende og engasjert kirke demokrati. Hvem er menigheten? Hvordan når vi og engasjerer våre medlemmer? Hvordan øker valgdeltakelse?

c. Har du/dere merknader til forslaget om forenklet ordning for valg av nominasjonskomiteen?

I de tilfeller hvor det ikke foreligger en godkjent liste nedsettes nominasjonskomiteen som da skal kunne fungere effektivt og da med en forenklet ordning. Jeg ser styrke med prosessen, men det er også lett og se svakheter da ikke nødvendigvis sikrer representasjon av begge kjønn, eks. alt i alt kan denne forenklete ordning være en løsning i disse gitte tilfeller.

3. Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg til menighetsråd.

For å sikre gode valgmuligheter for velgerne kan det være aktuelt å gjøre endringer i reglene for listeforslag og supplerende nominasjon ved menighetsråds valg. Med den nåværende ordning kan nominasjonskomiteer sikre seg akkurat nok kandidater til å fylle listen. Det er da ikke grunnlag for å utsette supplerende nominasjon. Det påpekes at dette forholdet er uheldig, da en kan risikere manglende representasjon av viktige stemmer i lokalsamfunnet. Hvis det åpnes for supplerende nominasjon skal dette kunngjøres av menighetsrådet. Er det da fem som stiller seg bak en foreslått kandidat. Føres denne inn på listen.

Forslag til hørings svar:

a. Hvilken alternativ ønsker? (1/2/3/4/Ingen mening)

Jeg stiller meg bak kirkerådets anbefalinger om alternativ 2, gitt at det er dagens ordning med nominasjonslister, i lokalvalg som blir førende.

Alternativ 2 lyder slik: Åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste.

b. Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Gitt at modell B, med selvstendige lister, blir valgt som førende modell for valg av leke til bispedømmeråd og kirkemøtet. Mener jeg dette også bør reflekteres ved valg til menighetsråd. I så fall bør alternativ 3. velges.

4. Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og kirkemøtet.

Grunnleggende i alt demokratisk arbeide er ønsket om opplyste velgere. De endringer som har skjedd ved valget med alternative lister, til nominasjonskomiteens egne lister, har ført til stor usikkerhet og forvirring om hvem som har ansvar og plikt til å drive opplysningsarbeide. Hva som er greit og gjøre og ikke. Valgrådene viste i tillegg stor usikkerhet rundt egen rolleforståelse. Promotering og trening.

Forslag til hørings svar:

a. Hvilken alternativ ønsker du/dere? (1/2/3/Ingen mening)

På bakgrunn av ulike erfaringer, ønsker jeg å stille meg bak alternativ 2 for å sikre at velgerne får aktuell informasjon som de trenger for å ta valg.

b. Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Ingen ytterligere merknader.

5. Tid og sted for valg

Som det står i høringspapirene «i et trossamfunn med mer enn 3,7 millioner medlemmer, må valgene organiseres slik at flest mulig har en reell mulighet for å stemme ved kirkelige valg, og slik delta i utøvelse av demokratiet. Et viktig spørsmål for oss som kirke er, er vi i stand til å bevege medlemsmassen slik at flest mulig deltar i demokratiet, uten tilknytning til nasjonale valg? Det er ikke lenger stat som sikrer denne organisering, slik er det vi som kirke som må gjøre et prinsipp vedtak, om vi ønsker å videreføre ordningen for å sikre bredest mulig valgdeltakelse og et reelt demokratisk valg.

Forslag til hørings svar:

a. Kirkeloven§4 fastsatte at «kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkestinget og kommunestyret» Bør denne bestemmelsen videreføres? (Ja, dette bør fastsettes i kirkeordningen/Ja, dette bør fastsettes i kirkevalgreglene/Nei/Ingen mening)

Ja, denne ordningen bør videreføres i kirkevalgreglene.

b. Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Ingen ytterligere merknader

6. Personvalgregler

- a. Jeg / vi ønsker fortsatt sperregrense og stemmetillegg ved valg av menighetsråd.
(Enig/Uenig/ Ingen mening)
Jeg stiller meg bak kirkerådets anbefaling om å fortsette å ikke gi nominasjonskomiteen stemmetillegg siden denne er av en annen karakter en lister fra nomineringsgrupper.
- b. Har du/dere merknader til dette spørsmålet?
Nei.

7. Forhåndstemming

- a. Hvilken modell ønsker du/dere? (1/2/3/4/ Ingen mening)
Stiller meg bak kirkerådets anbefaling om å gå for alternativ 3.
- b. Har du/dere merknader til spørsmålet?
Nei.